

De moed om met beperkingen om te gaan

Op zijn 38ste werd hij gevelld door een hersentumor en een beroerte. Sindsdien zit Jan De Wandel (54) in een rolstoel en verblijft hij in De Heide in Merelbeke. De band met zijn vrouw Inge en zijn drie zonen blijft maar is anders dan ze hadden gedroomd. Elke dag is een confrontatie met de fatale ommekeer en een zoektocht naar moed om er mee om te gaan.

“Ik was vrij sportief. Ik liep al een paar jaar de 20 km van Brussel. Het was in 1997, ik was 38 jaar en zat op mijn top. Tot ik plots onwel werd tijdens een training. Een scan wees op een kwaadaardige hersentumor. Het is een enorme schok als een dokter je zegt: ‘Jan De Wandel, je hebt kanker’. Mijn wereld daverde op zijn grondvesten. Ik kreeg chemo en bestralingen. Daarna gingen we met onze drie kinderen op reis naar Assisi. Echt een droomreis. Ik kon ook weer werken. Ik was bij de VDAB coördinator van 26 mensen en hielp tientallen mensen met een handicap aan werk. Maar de bestralingen doodden ook gezonde hersencellen en plots kreeg ik een beroerte. Anderhalf jaar lang verhuisde ik van het ene ziekenhuis naar het andere tot ik in een instelling ging wonen. Mijn nieuwe thuis werd De Heide in Merelbeke. Daar is mijn leven stilaan herbegonnen.”

De knop omdraaien

“De ene dag zit het goed, de andere dag denk ik: jongens, is dat hier voor de rest van mijn leven? Dat is dwaze praat en bitter maar het is de realiteit. En toch wil ik niet cynisch zijn. Ik wil nog een beetje de Jan zijn zoals ik vroeger was al kan het fysiek niet allemaal meer. En dus heb ik me moeten herpakken. Ik zei: ‘Jan, het is vreselijk maar het is gebeurd. Het leven is lief geweest voor jou. Draai nu de knop om en probeer nog wat te genieten’. En ik ben, op mijn manier, weer mensen beginnen contacteren. Langzaamaan kwamen ze zelf af. Doodsbang waren ze waarschijnlijk. Misschien dachten ze: wat voor een spast gaan we daar tegenkomen? Maar dat was niet.

Waar ik de energie vind, is niet duidelijk maar ik zeg vaak: ‘Jan, jij moet vooruit’. Mijn vader was ook zo. En hoewel die kracht eens uitgeput zal zijn, probeer ik toch van elke dag iets te maken. Ik had veel geluk met mijn ouders, ben hen erg dankbaar. Mijn vader is twee jaar geleden gestorven, mijn moeder zeer onlangs. Afscheid nemen is een constante in mijn leven. Maar ik kan niet om met de dood. En toch blijft het gebeuren en moet ik er telkens weer door.”

Inge en de kinderen

"Ik heb ook het geluk dat ik een goede vrouw en drie kinderen heb die nog omkijken naar mij. Dat was niet vanzelfsprekend, zeker in het begin niet. Ik ben de man, de vader van vroeger niet meer. Ik kan niet meer mee voetballen, kan de boodschappen niet meer doen. Ik heb daar schuldgevoelens over. Inge doet enorm haar best om mij zoveel mogelijk te betrekken. Zij brengt verslag uit en in de mate van het mogelijke ga ik eens naar huis. Ik ben heel gelukkig met mijn thuis."

"Wat is de zin van mijn leven? De kajottersboodschap was: als je iets doet voor een ander, krijg je veel terug. Dit gaf mijn leven zin. Nu moet ik omgaan met mezelf, mijn verdriet en mijn beperkingen. En probeer ik nog altijd iets te betekenen voor anderen. Soms vertel ik mijn verhaal in een school, bijvoorbeeld aan toekomstige opvoeders. Ik zie dat zij daar iets aan hebben. Mijn vader, die mij overal naartoe voerde en mijn boodschappen deed, heeft me aangezet een chauffeursgroep op te bouwen. Nu heb ik een groepje van een dertigtal chauffeurs, mijn zorgdragers noem ik hen. Dat zijn in de eerste plaats Inge en mijn kinderen die dat doen uit liefde en vriendschap, niet uit compassie. Mijn chauffeurs monteren me op, elk jaar trakteer ik hen. Ik schrijf ook artikels voor *Erica*, het boekje van De Heide. Ik ben een schrijver, die taak kan ik aan en ik krijg er de kans toe. Ik ben ook lid van de gebruikersraad, zo kan ik iets betekenen voor mijn medebewoners. De Heide richt zich op de buitenwereld: er is een kerstmarkt, barbecue, een cocktailparty. Dat brengt leven in de brouwerij en daar trek ik me aan op. Ik heb ook prima therapeuten die diepgang brengen."

*Ik probeer
nog altijd iets
te betekenen
voor anderen.*

Mijn vader zijn stap

"Een instelling is zoals een rusthuis. Je kan er van de ene naar de andere activiteit hollen maar ik heb ook nood aan diepgang. Iets schrijven, een goede babbel, mijn geloof beleven. Wat ik heb meegemaakt, overleef je niet als je niet gelooft. Ik geloof in de kleine dingen van het leven en wil nog wat genieten. Dat is boeddhistisch. Het komt er op aan je niet te verliezen in de drukte, niet in het verlies of de problemen maar in te spelen op de waarden en de mooie dingen die er zijn. Gisteren nog hoorde ik een stap op de gang en ik zeg: mijn vader is daar. Dat was zijn stap. Elke avond kwam hij met zijn kleine stapjes tot hier. Gisteren had ik het gevoel dat hij er weer was. En dan doe ik voort, voilà." "Ik heb een mooie jeugd gehad. Een droomjeugd. Ik heb ook een schitterende broer. Wat die allemaal heeft gedaan na de dood van onze ouders en hoe hij mij daar samen met zijn en mijn vrouw in betrokken heeft, is fantastisch. Wij dragen zorg voor elkaar, dat kregen we van onze ouders mee. Er is leven na de dood in wat wij doen. En ik hoop dat we dat ook aan onze kinderen kunnen doorgeven. Dat wat hun vader overkwam, een verrijking is. Je ziet dat trouwens al een beetje: onze zoon geeft het liefst zwemles aan mensen met een handicap."

Diepgang

"Ik kijk op naar mijn vrouw, mijn kinderen, mijn broer, de vrienden van KAJ en kwb die me nabij blijven. Mijn bezoekers van de woensdagavond: een filosoof, een leraar tai chi, enkele mensen van mijn vroegere joggingclub. Ik maak elke week een nieuwsbrief die ik aan mijn vrienden stuur. Daar steek ik veel werk in. Dikwijls krijg ik daar reactie op wat me heel veel deugd doet. Ik zou graag nog een beetje vooruit gaan. Een beetje zelfstandiger kunnen leven. Mij wat meer integreren in de samenleving. Wat meer diepgang vinden. Leren loslaten. Zin geven aan mijn leven."

"Ik ben een Scheldekind. Ik was een vrij mens, heb veel kunnen doen. Maar er kwam te vroeg een einde aan. Mijn leven nu is denken. Er is nog zuurstof in mijn leven. Hier in De Heide hoor je veel verhalen, gevolgen van dwaze ongevallen of ziektes. Maar iedereen moet verder, op weg naar de essentie, het geluk. Leven is daartoe de weg. Met vallen en opstaan. En met mensen die je vertrouwen blijven geven, wiens deur altijd open staat."

Tekst Dominique Coopman
Foto Lieven Van Assche